

6-SINF TABIIY FANLARNING TABIIY FANLARNING TADQIQOT OBYEKTI MAVZUSIDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISH

Isayev Akbarjon Abdulhamidovich

Andijon davlat universiteti,

+998902690978

Arabboyev Asliddin Rafiqjon o'g'li

+998901403566

Annotatsiya: *Interfaol metodlar – o'quvchilarning faollikka chorlovchi metodlardan hisoblanadi. Ushbu maqolamizda zamon talabidan kelib chiqqan holda mavzusida interaktiv metodlardan foydalanish bo'yicha yozilgan.*

Kalit so'zlar: *Tabiiy fanlar, Jadvalga yozing, Chizig'iga tutashtiring, Pisa usuli*

KIRISH

Bugungi kunda maktablarda ta'lim sifatini oshirish Yangi O'zbekiston taraqqiyotining yakka-yu yagona yo'li hisoblanadi. Chunki, yurtimizning rivojlanishiga o'zining hissasini qo'shayotgan injinermi yoki haydovchi, shifokormi yoki tarbiyachi barcha-barchasi ta'lim orqali o'zining yuqori natijalariga erishadi. Yurtboshimiz tomonidan 2023-yil "Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili" deb e'lon qilinishida juda katta ma'no va mazmun bor. Prezidentning ta'kidlashicha, ta'lim sifatini oshirish Yangi O'zbekiston taraqqiyotining yakkayu yagona to'g'ri yo'lidir: «Yusuf Xos Hojib bobomiz aytganlaridek, „Zakovat bor joyda ulug'lik bo'ladi, bilim bor joyda buyuklik bo'ladi“. Shuning uchun ushbu sohada boshlagan islohotlarimizni davom ettirishimiz, ta'lim dargohlariga borib, o'qituvchi va murabbiylar bilan ko'proq muloqot qilib, sifatni oshirish bo'yicha ular qo'ygan masalalarni birgalikda hal qilishimiz zarur». [1]

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O'quvchilarni o'qitishda an'anaviy metodlarni tanlash mezonlari katta miqdorda ishlab chiqilgan. Keyingi yillarda didaktik olimlarning ishlarida ularning ko'p turlari keltiriladi. Interfaol metodlarni tanlash mezoni – ularning ta'lim va tarbiyani rivojlantirish masalarni yechishga yuqori yo'nalganligidir. Bu mezon turli xil metodlarni u yoki bu doiradagi vazifalarni yechish imkoniyatlarini baholash yo'li bilan joriy etiladi. Chunki ijtimoiy tajriba elementlarini o'zlashtirishda ularning imkoniyatlari turlichadir. Interfaol metodlarni tanlashning navbatdagi mezoni ularning ta'lim mazmuni xususiyatiga mos kelishdir. Metod mazmuni harakatlanish qismi sifatida ham

aniqlanadi. Shu boisdan, bu mezonning hisobga olinishi shubhasiz. Bir metod yordamida mavzu mazmuni to'laroq ochib berilsa, boshqasi uni ijobiy o'zlashtirishga imkon tug'diradi. Interfaol metodlarning tanlashning yana bir mezoni ularning talabalar o'quv imkoniyatlariga to'liq mos kelishi, ya'ni mazmunli o'quv jarayoni uchun ichki va tashqi muhit birligini ta'minlashdir. Interfaol o'qitish metodlaridan foydalanishda pedagogning xususiy imkoniyatlariga mos kelishi lozim. Bu o'qituvchining o'qitish metodlari nazariyasi va amaliyoti bilan o'quv jarayoning qonuniyatlari bilan bilish nazariyalari ta'lim mazmuni nazariyasi va boshqa mavjud qonunlar bilan qurollanganlik darajasini hisobga oladi.

Darslikda berilgan o'quv tadqiqotlarini o'tkazish, tajribalarni bajarish, loyihalashtirishga yo'naltirilgan topshiriqlar sizda tabiiy va ijtimoiy muhit holatini tushunish, atrof-muhit va inson muammolarini anglash, ularning yechimini topishda qarorlarni qabul qila olish ko'nikmalarini shakllanishiga yordam beradi. Maktablarda 6-sinfida ilmiy tadqiqot apparati, uni rejalashtirish o'rganiladi. "Tabiiy fanlar" o'quvchilarga keying sinflarda biologiya, geografiya, fizika, kimyo, astronomiya fanlarini chuqur o'rganishiga zamin yaratadi. O'quvchilar tirik organizmlar, tabiat hodisalar va fizik kimyoviy jarayonlar haqida juda ko'p qiziqarli bilimlarga ega bo'lishadi. Inson va tabiat o'rtasida ajralmas bog'liqlik mavjudligini, tabiatning bir komponentining o'zgarishi, albatta, boshqa tarkibiy qismlarning o'zgarishiga olib kelishligi tushuntiriladi. O'quvchilar biologik, fizik, geografik va kimyoviy qonunlar olamiga kirib boradi va tanangizning ba'zi sirlarini kashf etadi, zamonaviy texnologiyalar bilan tanishtiriladi.

NATIJALAR

6-sinf Tabiiy fanlar darslikning tabiiy fanlarning tadqiqot obyekti mavzusida interfaol metodlardan foydalanish ko'rib chiqiladi.

I.Jadvalga yozing metodi.

Ushbu metodda o'quvchilar Tabiiy fanlarning tadqiqot obyektlari ma'lumotlarini o'z bloklariga ko'ra yozib chiqishadi.

Masalan; Avtomobil, suv, tosh, Pingvinlar koloniyasi, o'simliklar, o'rmon ekosistemi, nafas olish, vulqon otilishi, tog' hosil bo'lishi, yomg'ir yog'ishi, shamol esishi, muzning erishi

Jonsiz jismlar	Tirik tabiat	Jarayonlar	Hodisalar
Avtomobil, suv, tosh,	Pingvinlar koloniyasi, o'simliklar, o'rmon	nafas olish, vulqon otilishi, tog' hosil bo'lishi	yomg'ir yog'ishi, shamol esishi, muzning erishi

	ekosistemasi,		
--	---------------	--	--

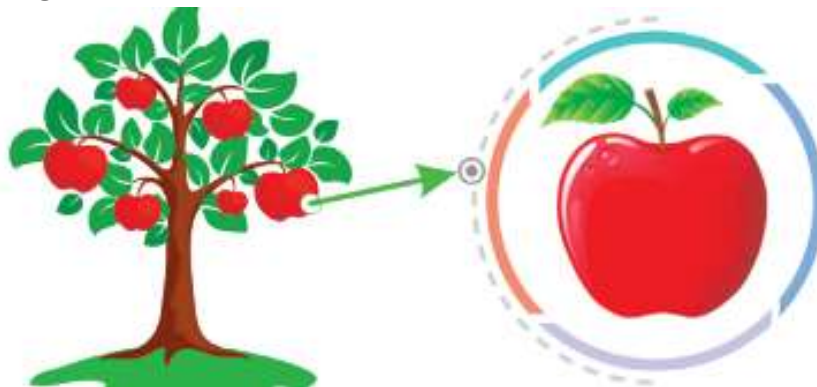
II.Chizig'iga tutashtiring metodi.

Ushbu metodda o'quvchilar tabiiy fanlar va ularning tadqiqot obyektlari bilan tutashtiradilar.

Tabiiy fanlar	Tadqiqot obyektlari
Fizika	Osmon jismlari
Kimyo	Jonsiz tabiat va tirik organizmlar
Biologiya	Tirik organizmlar
Geografiya	Jonsiz tabiat
Astronomiya	Jonsiz tabiat

III.Pisa usuli.

Mazkur usul o'quvchilarni mantiqiy fikrlashga, ularda ijodiy qobiliyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, quyidagilardan tadqiqot obyekti va predmetini aniqlang.



XULOSA

Ushbu maqolamdan xulosa o'rnida shuni aytamanki, 6-sinf tabiiy fanlarning tabiiy fanlarning tadqiqot obyekti mavzusida interaktiv metodlardan foydalanish, ta'lim samaradorligining o'sishiga o'quvchilarni faollikka, tashabbuskorlikka, intuluvchan shaxs sifatida komil inson bo'lishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Z. B. Sangirova, K. T. Suyarov, M.T.Umaraliyeva, S. G'. Xasanova, D.T.Hasanova, M.K.Yuldasheva 6-sinf Tabiiy fanlar – 192 b.
2. <https://www.gazeta.uz/oz/2022/12/20/sifatli-talim/> - internet sayti.
- 3.X.B.Nikadambayeva, D.I.Ro'ziyeva, Z.A.Karabazov "O'rta Osiyo tabiiy geografiyasi"ni interfaol metodlardan foydalanib o'qitish imkoniyatlari-Toshkent.2017-y, -224 b.

4. Mamadaliyev Javlonbek "Materiklar va Okeanlar tabiiy geografiyasi uchun mavzulashtirilgan metodlar jamlanmasi" (6-sinf misolida umumiy o'rta ta'lim maktabi geografiya fani o'qituvchilari uchun mo'ljallangan). Andijon-2019. -96 b.

5. Isayev A.A., Abdurahmonova H. Farg'ona vodiysi shahar aglomeratsiyalari rivojlanishiga transport omilining ta'siri // Journal of Geography and Natural Resources. <http://sjifactor.com/passport.php?id=22047>
<https://topjournals.uz/index.php/jgnr>

6. А.А.Исаев Ўзбекистонда автомобиль ва жамоат транспортида йўловчи ташиш динамикасидаги ўзгаришлар // Journal of Geography and Natural Resources. <http://sjifactor.com/passport.php?id=22047>
<https://doi.org/10.37547/supsci-jgnr-02-03-03>

7. The use of interactive techniques in the lesson of the geological structure of Uzbekistan and development of the earth's surface in the 7th grade geography// Galaxy International interdisciplinary research journal (GIIRJ) ISSN (E): 2347-6915 Volume 10, Issue 4, April. (2022) 300-303. (Hammualiflari Xabibullayeva M.N, Po'latov U., Abdumalikov H.Q)

8. The use of new pedagogical Technologies on the topic of the political map of the world of socio-economic geography lessons// Texas Journal of Multidisciplinary Studies ISSN NO: 2770-0003 04.08.-2022. 6-10 (Hammualiflari Abdurahmonova H, Yuldasheva S)